

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

25 липня 2016 року

м. Тернопіль

№43- рк/к

Про припинення дій, які
містять ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

З метою здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції на ринку комплексних послуг з надання в оренду місць (площ) для торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами на ринках, першим відділом досліджень і розслідувань Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України проведено дослідження діяльності суб'єктів господарювання на означеному ринку.

За результатами дослідження встановлено наступне.

Кооперативне районне споживче товариство «Ринок» Бучацького районного споживчого товариства (надалі – споживче товариство), місцезнаходження: вул. Галицька, 54, м. Бучач, Тернопільської області, ідентифікаційний код 21144312, діє відповідно до Статуту, затвердженого постановою правління Бучацького РайСТ № 21 від 05.05.2009, зареєстрованого державним реєстратором 02.06.2009 за № 16411050003000406.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» споживче товариство є суб'єктом господарювання.

Предметом діяльності споживчого товариства є організація і надання ринкових послуг населенню, організаціям, підприємствам, що здійснюють торгівлю на ринку.

На ринках споживчого товариства одночасно здійснюється торгівля продовольчими та непродовольчими товарами у стаціонарних приміщеннях та на території, як з торгових місць на прилавках, так і в контейнерах, кіосках, палатках тощо. Крім надання місць для торгівлі, споживче товариство надає продавцям продовольчих та непродовольчих товарів додаткові послуги. Комплексні послуги включають в себе як надання в оренду або користування місць для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами, так і послуги з обслуговування цих торговельних місць, такі як прибирання території, вивезення сміття, електропостачання, водопостачання і водовідведення, оренду основних засобів та ін.

Споживче товариство надає послуги на двох ринках:

- по вул. Галицькій, 54 (торгівля продовольчими та промисловими товарами);
- по вул. Торговій (торгівля промисловими товарами і поросятами).

В ході дослідження ринку комплексних послуг з надання місць для торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами на ринках змішаної спеціалізації, територіальним відділенням встановлено, що зазначені послуги у Бучацькому районі Тернопільської області надаються двома суб'єктами господарювання:

- Споживчим товариством (м. Бучач, загальна площа 8400 кв. м., фактично зайнята під торгівлю усереднена площа – 2287 кв. м., кількість торгових місць - 445);
- Бучацьким комбінатом комунальних підприємств (м. Бучач, загальна площа 1000 кв. м., фактично зайнята під торгівлю усереднена площа – 440 кв. м, кількість торгових місць – 250)

Назва суб'єкта господарювання	Місцезнаходження суб'єкта господарювання	Площа зайнята під торгівлю, кв. .м	% на ринку
<i>Кооперативне районне споживче товариство «Ринок» Бучацького районного споживчого товариства</i>	Вул. Галицька, 54, м. Бучач	2287	83,87
<i>Бучацький комбінат комунальних підприємств</i>	Вул. Галицька, 38, м. Бучач	440	16,13

Враховуючи зазначене, становище споживчого товариства у період 2014 року та по даний час має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку надання комплексних послуг з надання місць для торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами на ринку в межах м. Бучача Тернопільської області, з часткою, що перевищує 35 %.

Відносини у сфері діяльності суб'єктів господарювання, які мають правовий статус ринків здійснюються відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2009р. №278 “Про заходи щодо стабілізації цін за надання послуг та оренду торгових приміщень (площ) у торговельних об'єктах, на ринках з продажу продовольчих та непродовольчих товарів в умовах фінансово-економічної кризи” (надалі – Постанова), Правил торгівлі на ринках, затверджених наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України [від 26 лютого 2002 р. N 57/188/84/105](#), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 22 березня 2002 р. N 288/6576 (надалі - Правила) та розпорядження голови Тернопільської обласної державної адміністрації від 01.07.2009 р. № 475 (із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням голови Тернопільської обласної державної адміністрації від 21 квітня 2010 року № 223) “Про встановлення нормативу рентабельності за надання в оренду торгових площ і устаткування у торговельних об'єктах на ринках Тернопільської області ” (надалі - Розпорядження).

Пунктом 2 Правил визначено, що ринок - це суб'єкт господарювання, створений на відведеній за рішенням місцевого органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування земельній ділянці і зареєстрований в установленому порядку, функціональними обов'язками якого є надання послуг та створення для продавців і покупців належних умов у процесі купівлі-продажу товарів.

Згідно з пунктом 13 Правил, місце для торгівлі (торговельне місце) – це площа, відведена для розміщення необхідного для торгівлі інвентарю (вагів, лотків тощо) та здійснення продажу продукції з прилавків (столів), транспортних засобів, причепів, візків (у тому числі ручних), у контейнерах, кіосках, палатках тощо.

Відповідно до пунктів 16, 18, 20 Правил в залежності від строку користування, торговельне місце може надаватися як на підставі договору оренди торгового місця, так і без укладання відповідних договорів за умови оплати послуг ринку.

Листом від 23.05.2016 № 8 (надалі – Лист) споживче товариство надало розрахунки плати за 1 кв.м торгової площі (приміщення) при наданні комплексних послуг (надалі – Розрахунки) за 2014, 2015 та 2016 роки, згідно яких тариф за 1 кв. м площі становив :

- ринок по вул. Торгова: 2014 – 2,10 грн., 2015 – 2,30 грн., 2016 – 2,50 грн.
- ринок по вул. Галицька: 2014 – 2,30 грн., 2015 – 2,50 грн., 2016 – 2,80 грн.

Вищевказані тарифи розраховані на основі фактичних витрат з урахуванням рентабельності та єдиного податку. При цьому рівень рентабельності у Розрахунках в 2014 році становив 20 відсотків, у 2015 – 25 відсотків, у 2016 – 30 відсотків.

Таким чином, споживчим товариством всупереч вимог Постанови та Розпорядження, якими встановлено норматив рентабельності у розмірі не вище 20 відсотків за надання в оренду торгових приміщень (площ), торговельно-технологічного та/або холодильного устатку-

вання у торговельних об'єктах, на ринках з продажу продовольчих та непродовольчих товарів, застосовано завищений рівень рентабельності, що в свою чергу призвело до встановлення економічно необґрунтованої вартості надання комплексних послуг.

Встановлення споживчим товариством економічно необґрунтованої вартості надання комплексних послуг, призвело до понесення споживачами додаткових не потрібних їм витрат та в свою чергу ущемлення їх інтересів, такі дії були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Дії споживчого товариства щодо встановлення вартості комплексних послуг із надання місць для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринках без належного економічного обґрунтування, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, в частині встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

На основі Розрахунків сформовані місячні та поденні розміри оплати за оренду та послуги по утриманню торговельного місця (Прейскурант), що надаються КП «Ринок» Бучацького РайСТ, при здійсненні торгівлі у палатках, кіосках, на прилавках, який затверджений головою правління Бучацького РайСТ. Прейскурант вартості послуг на 2016 рік наведений нижче у таблиці:

№ з/п	Вид товарів	Характеристика торговельного місця	Площа, кв. м.	Вартість місячної плати, грн.	Вартість за 1 кв. м, грн.	Кількість робочих днів в місяці	Вартість, подової плати, грн.	Вартість подової плати за попередніми розрахунками територіального відділення, грн
Вул. Торгова								
1	промислові	Палатка	6		2,50		16,00	15,00
2	промислові	Палатка	9		2,50		23,00	22,50
3	поросята	3 ящика	14		2,50		35,00	35,00
4	поросята	3 автомобіля	16		2,50		40,00	40,00
Вул. Галицька								
1	промислові та продовольчі	кіоск	3	210,00	2,80	25		
2	промислові та продовольчі	кіоск	3,6	250,00	2,80	25		
3	промислові та продовольчі	кіоск	4	280,00	2,80	25		
4	промислові та продовольчі	кіоск	5	350,00	2,80	25		
5	промислові та продовольчі	кіоск	6	425,00	2,80	25		
6	промислові та продовольчі	кіоск	9	630,00	2,80	25		
7	молочна продукція	прилавок	2,15		2,80		6,00	
8	сільськогосподарська продукція з	під навісом на столах	Визначать		2,80		20,00	

	вагою ринку в т.ч. вага 12 грн.		ся індивідуально					
--	---------------------------------	--	------------------	--	--	--	--	--

В ході аналізу вартості оренди та послуг по утриманню торговельного місця, встановлено наступне.

При здійсненні на ринку торгівлі сільськогосподарською продукцією власного виробництва, затверджена вартість цієї послуги, яка включає в себе оренду ваги, разом вона становить 20,00 грн./ день, в т.ч. оренда ваги - 12,00 грн.

Розрахунку вартості оренди ваги споживче товариство не надало. Окрім цього, зазначена послуга у Прейскуранті не вказана, як окрема, а включення у комплексі з іншою послугою є її нав'язуванням.

Включення споживчим товариством у вартість комплексних послуг із надання місць для торгівлі сільськогосподарською продукцією, оренди ваги, може призвести до ущемлення інтересів споживачів та понесення ними додаткових не потрібних їм витрат.

За умов існування значної конкуренції на ринку, між суб'єктами господарювання відбувалося б змагання, завдяки якому споживачі надали би перевагу тому суб'єкту господарювання, який пропонує найбільш вигідні умови, тобто мали б можливість вибору.

Таким чином, включення споживчим товариством у вартість комплексних послуг із надання місць для торгівлі сільськогосподарською продукцією, оренди ваги, містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

У Прейскуранті вартість оренди та послуг ринку за торгівлю у палатках збільшена у деяких випадках від 0,50 грн. до 1,00 грн. в день. Споживче товариство пояснює це додатковою оплатою за торгівлю з приставних столиків, проте у Прейскуранті дана послуга не вказана та не надано механізму розрахунку її вартості і пояснення чому вона різна.

Внаслідок застосування споживчим товариством різної вартості однакових комплексних послуг із надання місць для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринку без належного економічного обґрунтування, деякі суб'єкти господарювання, які орендують торгові місця у палатках, несуть більші, порівняно з конкурентами, витрати.

Таким чином, для окремих суб'єктів господарювання створюються дискримінаційні умови діяльності, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку

Такі дії споживчого товариства щодо застосування різної вартості однакових комплексних послуг із надання місць для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринку без належного економічного обґрунтування, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, в частині застосування різних цін до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання без об'єктивно виправданих на те причин.

Також, споживче товариство не надало будь-якого обґрунтування визначення розміру торговельного місця. Так, при здійсненні торгівлі поросятами з ящика воно становить 14 кв.м., молочної продукції з прилавка - 2,15 кв. м., а при здійсненні продажу сільськогосподарської продукції на ринку, згідно Листа, площа залежить від кількості зайнятої, хоча у Прейскуранті вартість є визначеною та сталою без примітки.

Територіальним відділенням проаналізовано розміри торговельних місць в місті Тернополі. Так для прикладу, згідно затверджених Правил торгівлі на ринках міста Тернополя торговельне місце дорівнює одному погонному метру прилавка (стола) або двом квадратним метрам займаної площі.

Розмір торгового місця є одним із визначальних факторів, що впливає на визначення плати за послуги ринку, проте, споживче товариство встановило ціни на комплексні послуги без належного економічного обґрунтування розміру торговельного місця.

Встановлення споживчим товариством розміру торговельного місця при наданні комплексних послуг для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринку без належного економічного обґрунтування може призвести до понесення споживачами додаткових не потрібних їм витрат, ущемлення їх інтересів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку

Дії споживчого товариства щодо встановлення розміру торговельного місця при наданні комплексних послуг для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринку без належного економічного обґрунтування, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, в частині встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Розрахунки плати за 1 кв. м. торгової площі (приміщення) в день при наданні комплексних послуг по вул. Галицькій визначені шляхом ділення усіх річних витрат з врахуванням планового рівня рентабельності та єдиного податку на площу зайняту під торгівлю та на кількість робочих днів у році. Ринок працює 6 днів на тиждень крім неділі і святкових днів у які включені крім загальнодержавних інші релігійні свята, що є неробочими на ринку. Кількість робочих днів у році, яка врахована споживчим товариством у Розрахунках при визначенні плати за 1 кв. м торгової площі (приміщення) в день становить 271, середньомісячно це – 22,6 р. д.

У наведеному вище Прейскуранті, місячна плата при здійсненні торгівлі на ринку у кіосках, визначена виходячи із кількості 25 робочих днів, що значно збільшує розмір плати.

Таким чином, споживче товариство встановило ціни на комплексні послуги без належного економічного обґрунтування, що в свою чергу, може призвести до понесення споживачами додаткових не потрібних їм витрат та було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Дії споживчого товариства щодо встановлення вартості комплексних послуг із надання місць для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринку без належного економічного обґрунтування, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, в частині встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи викладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись статтею 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", статтями 7,14 Закону України "Про Антимонопольний Комітет України" та пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за №291/5482 зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія територіального відділення Антимонопольного комітету України **рекомендує** :

Кооперативному районному споживчому товариству «Ринок» Бучацького районного споживчого товариства (місцезнаходження: вул. Галицька,54, м. Бучач, Тернопільської області, ідентифікаційний код 21144312) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом:

- приведення рівня рентабельності у відповідності до нормативно-правових актів;
- виключення із вартості комплексних послуг із надання місць для торгівлі сільськогосподарською продукцією, плати за оренду ваги;
- застосування однакової вартості комплексних послуг із надання місць для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринку до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання;

- встановлення фіксованого, фактичного розміру торговельного місця при наданні комплексних послуг для торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами на ринку та нарахування плати за вказані послуги, відповідно до кількості зайнятих торгових місць;

- приведення місячної плати при здійсненні торгівлі у кіосках на ринку по вул. Галицькій у відповідність до фактичної середньомісячної кількості робочих днів.

Рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду. Про результати їх розгляду повідомити територіальне відділення до 15.08.2016, надавши копії підтверджуючих документів.

За умови виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочато не буде.

Голова
адміністративної колегії

*Р.В. Лецишин голова територіального
відділення*

Члени Колегії:

*Н.Є. Черномаз заст. голови територіального
відділення*

*А.Г. Левченко начальник першого відділу
дослідження та розслідувань*

*Н.С. Біловус начальник другого відділу
досліджень та розслідувань*